

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

क्रीडा महोत्सव

मुक्त विद्यापीठाने आपल्या खेळाडू विद्यार्थ्यांसाठी क्रीडा महोत्सव सुरु केला आहे. ह्या स्पर्धामध्ये (१) विभागीय स्तर (२) विद्यापीठ स्तर (केंद्रीय) (३) आंतरविद्यापीठ स्तर अशा स्पर्धांचा समावेश होतो. विविध अभ्यासकेंद्रावरील खेळाडू विद्यार्थी हे विभागीय स्तरावरील स्पर्धेत भाग घेतात. विद्यापीठाचे आठ विभाग आहेत. (१) अमरावती (२) औरंगाबाद (३) मुंबई (४) नागपूर (५) नाशिक (६) पुणे (७) कोल्हापूर (८) नांदेड. ह्या आठ विभागातील विद्यार्थी आपापल्या विभागीय विद्यार्थ्यांबरोबर होणा-या स्पर्धामध्ये भाग घेतात.

विभागीय स्तरावर यशस्वी ठरलेल्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ स्तरावरील (केंद्रीय) स्पर्धेमध्ये भाग घेता येतो. ह्या स्पर्धांचे स्वरूप आंतरविभागीय स्पर्धांसारखे असते. ह्या स्पर्धामधून यशस्वी विद्यार्थ्यांचे संघ निवडले जातात आणि असे संघ आंतरविद्यापीठीय स्पर्धामध्ये पाठवले जातात.

विद्यापीठाचे विद्यार्थी हे मिश्र स्वरूपाचे आहेत. त्यांचे वय, वजन, शिक्षण ह्यामध्ये कमालीची भिन्नता असते. सर्वच विद्यार्थ्यांना क्रीडाकौशल्यांच्या प्रदर्शनाची संधी मिळावी म्हणून विद्यापीठाने दोन गट तयार केलेले आहेत.

(१) पुरुष गट

(२) महिला गट

क्रीडा महोत्सवातील सहभागासाठी आवश्यक अर्हता

मुक्त विद्यापीठाच्या क्रीडा महोत्सवात कोणत्याही स्तरावर (विभागीय, केंद्रीय व आंतरविद्यापीठीय) स्पर्धक म्हणून सहभागी होण्यासाठी पुढील अर्हता प्राप्त केलेल्या असणे आवश्यक आहे.

०१ राजभवनातर्फे घेतल्या जाणाऱ्या आंतरविद्यापीठीय स्पर्धामध्ये कमाल वयोमर्यादेचे नियम आहेत. त्यामुळे मुक्त विद्यापीठातही विभागीय व केंद्रीय स्तरावरील स्पर्धांसाठी तेच नियम लागू केलेले आहेत.

१.१ सर्व खेळांसाठीची वयोमर्यादा त्या वर्षाच्या १ जुलै रोजी जास्तीत जास्त २५ वर्षे असण्याची आहे.

०२ क्रीडा महोत्सवात सहभागी होणारा विद्यार्थी हा यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठातील प्रमाणपत्र पातळीपासून विद्यावाचस्पतीपर्यंत कोणत्याही पातळीवर नोंदणी झालेला असू शकेल.

०३ सदर विद्यार्थ्यांची नोंदणी किमान एक वर्ष कालावधीच्या शिक्षणक्रमासाठी झालेली असणे गरजेचे आहे.

०४ सहभागी होणाऱ्या विद्यार्थी अगर विद्यार्थीनींना विद्यापीठात प्रवेश घेवून ७ वर्षांपेक्षा अधिक काळ उलटून गेला असल्यास अशा विद्यार्थी / विद्यार्थीनींना भाग घेता येणार नाही.

क्रीडा नियमावली

मार्गदर्शिकेत या पुढच्या भागात विभागवार सर्व स्पर्धांचे नियम बारकाईने देण्यात आले आहेत. हे सर्व नियम तयार करताना राजभवनाकडून मिळालेली पुस्तिका प्रमाण मानण्यात आली आहे. नियम समजून घ्यायला तसेच आमलात आणायला सोपे व्हावे यासाठी नियमांच्या यादीतही एक विशिष्ट क्रम ठेवला आहे. त्यामुळे नियम मांडणीत एकवाक्यता आली आहे हे आपल्या लक्षात येईल. क्रीडा महोत्सवातील

स्पर्धा कोणत्याही पातळीवर घेतल्या जात असल्या तरी त्यावेळेस यातील प्रत्येक नियमाचे पालन होणे अपेक्षित आहे.

1. धावण्याच्या स्पर्धा

- 1.1. सदर स्पर्धा पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्रपणे घेतल्या जातील.
- १.२. सदर स्पर्धांसाठी Athletic Armature Federation of India (AAFI)यांचे नियम लागू राहतील. त्यात वेळेवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
- 1.3. धावण्याच्या वैयक्तिक सहा प्रकारच्या (१०० मी., २०० मी., ४०० मी., ८०० मी., १५०० मी., ५००० मी.) स्पर्धा असतील. तसेच सांघिक स्वरूपाच्या दोन रिले (१०० मी. X ४, ४०० मी. X ४) स्पर्धा असतील.
- 1.4. एका धावपटूला जास्तीत जास्त पाच वैयक्तिक स्पर्धांमध्ये भाग घेता येईल. याव्यतिरिक्त रिले या प्रकारातही भाग घेता येऊ शकेल.
- 1.5. धावण्याच्या वैयक्तिक स्पर्धांमधील प्रत्येक स्पर्धेत एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त दोन धावपटू भाग घेऊ शकतील. यापैकी एक जण राखीव असेल. अशा प्रकारे पुरुष व महिला धावपटूंची एकत्रित संख्या १२ पेक्षा जास्त असता कामा नये.
- 1.6. रिले स्पर्धांसाठी एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त एक संघ भाग घेऊ शकेल. त्यांच्याबरोबर दोन धावपटू राखीव असू शकतील.
- 1.7. विभागीय क्रीडामहोत्सवासाठी परिशिष्टे 2 ते 17 नुसार गुणदान तक्ते वापरायचे आहेत.
- 1.8. प्रत्येक विभागीय केंद्राने या स्पर्धांसाठी एकच संघ पाठवावयाचा आहे.
- 1.9. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी प्रवेशिका परिशिष्ट 41 व 42 नुसार भरून पाठवाव्यात.
- 1.10. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ता परिशिष्ट 51 व 66 राहतील.
- 1.11. आंतरविद्यापीठीय स्तरावर विद्यापीठातून एका संघाचा सहभाग असू शकेल (राजभवनाच्या नियमानुसार)

2. कबड्डी

- 2.1. सदर सामने पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्रपणे आयोजित केले जातील.

- 2.2. सदर सामान्यांसाठी Armature Kabaddi Federation of India (AKFI)यांचे नियम लागू राहतील. त्यात वेळेवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
- 2.3. कबड्डीच्या संघात जास्तीत जास्त १२ खेळाडूंचा समावेश असेल.
- 2.4. कबड्डीमध्ये एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त एक संघ भाग घेऊ शकेल.
- 2.5. कबड्डीचे सामने "League-cum-knock out basis"वर खेळले जातील.
- 2.6. एका संघाला एका दिवसात एकाच सामना खेळावा लागेल अश्या प्रकारे सामान्यांचे वेळापत्रक ठरवले जावे. जर काही अनिवार्य कारणामुळे एका दिवसात एका संघासाठी एकापेक्षा जास्त सामने ठेवावे लागलेच तर अशा संघाला खेळायला लागणाऱ्या पहिला सामना संपणे व दुसरा सामना सुरु होणे यात किमान सहा तासांचे अंतर असावे.
- 2.7. दोन संघांत बरोबरी झाली तर Armature Kabaddi Federation of India (AKFI) यांच्या नियमानुसार बरोबरी सोडवण्याचा निर्णय घ्यावा.
- 2.8. सहभागाचे प्रमाणपत्र संघातील प्रत्येक खेळाडूला दिले जाईल.
- 2.9. विभागीय क्रीडा महोत्सवासाठी परिशिष्टे 30 व 31 नुसार गुणदान तक्ते वापरायचे आहेत.
- 2.10. प्रत्येक विभागीय केंद्राने या स्पर्धेसाठी एक संघ पाठवावयाचा आहे.
- 2.11. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी प्रवेशिका परीशिष्ट 43 व 44 नुसार भरून पाठवाव्यात.
- 2.12. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ता परिशिष्ट 79 व 80 राहतील.
- 2.13. आंतरविद्यापीठीय स्तरावर विद्यापीठातून एका संघाचा सहभाग असू शकेल.(राजभवनाच्या नियमानुसार)

3. खो-खो

- 3.1. सदर सामने पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्रपणे आयोजित केले जातील.
- 3.2. सदर सामन्यांसाठी Kho- Kho Federation of Indiaयांचे नियम लागू राहतील. त्यात वेळेवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
- 3.3. खो- खो च्या संघात जास्तीत जास्त १२ खेळाडूंचा समावेश असेल.
- 3.4. खो- खो मध्ये एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त एक संघ भाग घेऊ शकेल.
- 3.5. खो- खो चे सामने "League-cum-knock out basis"वर खेळले जातील.
- 3.6. एका संघाला एका दिवसात एकाच सामना खेळावा लागेल अश्या प्रकारे सामान्यांचे वेळापत्रक ठरवले जावे. जर काही अनिवार्य कारणामुळे एका

दिवसात एका संघासाठी एकापेक्षा जास्त सामने ठेवावे लागलेच तर अशा संघाला खेळायला लागणाऱ्या पहिला सामना संपणे व दुसरा सामना सुरु होणे यात किमान सहा तासांचे अंतर असावे.

- 3.7. दोन संघांत बरोबरी झाली तर Kho- Kho Federation of Indiaयांच्या नियमानुसार बरोबरी सोडवण्याचा निर्णय घ्यावा.
- 3.8. सहभागाचे प्रमाणपत्र संघातील प्रत्येक खेळाडूला दिले जाईल.
- 3.9. विभागीय क्रीडा महोत्सवासाठी परिशिष्टे 32 व 33 नुसार गुणदान तक्ते वापरायचे आहेत.
- 3.10. प्रत्येक विभागीय केंद्राने या स्पर्धेसाठी एकच संघ पाठवावयाचे आहे.
- 3.11. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी प्रवेशिका परीशिष्ट 45 व 46 नुसार भरून पाठवाव्यात.
- 3.12. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ता परिशिष्ट 81 व 82 राहतील.
- 3.13. आंतरविद्यापीठीय स्तरावर विद्यापीठातून एका संघाचा सहभाग असू शकेल.(राजभवनाच्या नियमानुसार)

4. व्हॉलीबॉल

- 4.1. सदर सामने पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्रपणे आयोजित केले जातील.
- 4.2. सदर सामन्यांसाठी Volleyball Federation of India यांचे नियम लागू राहतील. त्यात वेळेवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
- 4.3. व्हॉलीबॉलच्या संघात जास्तीत जास्त १२ खेळाडूंचा समावेश असेल.
- 4.4. व्हॉलीबॉलमध्ये एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त एक संघ भाग घेऊ शकेल.
- 4.5. व्हॉलीबॉलचे सामने "League-cum-knock out basis"वर खेळले जातील.
- 4.6. व्हॉलीबॉलमध्ये एका संघाचे एका दिवसातील "best of five sets" पकडले जातील. जर काही अनिवार्य कारणामुळे एका दिवसात एका संघासाठी एकापेक्षा जास्त सामने ठेवावे लागलेच तर अशा संघाला खेळायला लागणाऱ्या पहिला सामना संपणे व दुसरा सामना सुरु होणे यात किमान सहा तासांचे अंतर असावे.
- 4.7. दोन संघांत बरोबरी झाली तर Volleyball Federation of Indiaयांच्या नियमानुसार बरोबरी सोडवण्याचा निर्णय घ्यावा.

- 4.8. सहभागाचे प्रमाणपत्र संघातील प्रत्येक खेळाडूला दिले जाईल.
- 4.9. विभागीय क्रीडा महोत्सवासाठी परिशिष्टे 34 व 35 नुसार गुणदान तक्ते वापरायचे आहेत.
- 4.10. प्रत्येक विभागीय केंद्राने या स्पर्धेसाठी एकच संघ पाठवावयाचे आहे.
- 4.11. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी प्रवेशिका परीशिष्ट 47 व 48 नुसार भरून पाठवाव्यात.
- 4.12. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ते परिशिष्टे 83 व 84 राहतील.
- 4.13. आंतरविद्यापीठीय स्तरावर विद्यापीठातून एका संघाचा सहभाग असू शकेल.(राजभवनाच्या नियमानुसार)

5. बास्केटबॉल

- 5.1. सदर सामने पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्रपणे आयोजित केले जातील.
- 5.2. सदर सामन्यांसाठी Basketball Federation of India यांचे नियम लागू राहतील. त्यात वेळेवेळी होणारे बदल लागू राहतील.
- 5.3. बास्केटबॉलच्या सामन्यांसाठी फक्त official रबरी बास्केटबॉलच वापरला जायला हवा.
- 5.4. बास्केटबॉल च्या संघात जास्तीत जास्त १२ खेळाडूंचा समावेश असेल.
- 5.5. बास्केटबॉल मध्ये एका विभागीय केंद्राकडून जास्तीत जास्त एक संघ भाग घेऊ शकेल.
- 5.6. बास्केटबॉलचे सामने "League-cum-knock out basis"वर खेळले जातील.
- 5.7. बास्केटबॉल मध्ये एका संघाचे एका दिवसातील "best of five sets" पकडले जातील. जर काही अनिवार्य कारणामुळे एका दिवसात एका संघासाठी एकापेक्षा जास्त सामने ठेवावे लागलेच तर अशा संघाला खेळायला लागणाऱ्या पहिला सामना संपणे व दुसरा सामना सुरु होणे यात किमान सहा तासांचे अंतर असावे.
- 5.8. दोन किंवा दोनापेक्षा जास्त संघांत बरोबरी झाली तर पुढील नियमानुसार बरोबरी सोडवण्याचा निर्णय घ्यावा.
 - 5.8.1. दोन संघांत बरोबरी - जो संघ इतर संघांना League प्रकारे हरवेल, तो विजेता म्हणून घोषित केला जाईल.

- 5.8.2. दोनापेक्षा जास्त संघांत बरोबरी - दोनापेक्षा जास्त संघांत बरोबरी सोडवण्यासाठी प्रत्येक संघाने मिळवलेले गुण व त्या संघाच्या विरुद्ध झालेले गुण असे गुणोत्तर काढले जाईल. ज्या संघाचे हे गुणोत्तर जास्त येईल, तो संघ विजेता म्हणून घोषित केला जाईल. तीन किंवा तीनापेक्षा जास्त संघांत बरोबरी सोडवण्यासाठी प्रत्येक संघाने फक्त एकमेकांशी खेळलेल्या सामन्यांत मिळवलेले गुण व त्या संघाच्या विरुद्ध झालेले गुण असे गुणोत्तर काढले जाईल. ज्या संघाचे हे गुणोत्तर जास्त येईल, तो संघ विजेता म्हणून घोषित केला जाईल.
- 5.8.3. दोन किंवा दोनापेक्षा जास्त संघांत बरोबरी अजूनही तशीच राहिली तर, पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करावी
- 5.8.3.1. ज्या संघाने जास्तीत जास्त खेळाडू Fouls केले असतील तो संघ विजेता म्हणून घोषित केला जाईल.
- 5.8.3.2. जर ५.८.३.१ मधील कार्यपद्धती अवलंबवल्यावरही बरोबरी तशीच राहिली तर ज्या संघाचे कमीत कमी तांत्रिक Fouls झाले असतील तो संघ विजेता म्हणून घोषित केला जाईल.
- 5.8.3.3. जर ५.८.३.१ व ५.८.३.२ या दोन्ही कार्यपद्धती अवलंबवल्यावरही बरोबरी तशीच राहिली तर 'Draw of Lots'चा वापर करून विजेता ठरवला जाईल.
- 5.8.4. KnockOut वर आधारलेल्या सामन्यातही बरोबरी तशीच राहिली तर बरोबरी सुटपर्यंत सामना खेळायला जास्तीची पाच मिनिटे दिली जात रहातील.
- 5.9. सहभागाचे प्रमाणपत्र संघातील प्रत्येक खेळाडूला दिले जाईल.
- 5.10. विभागीय क्रीडा महोत्सवासाठी परिशिष्टे 36 व 37 नुसार गुणदान तक्ते वापरायचे आहेत.
- 5.11. प्रत्येक विभागीय केंद्राने या स्पर्धेसाठी एकच संघ पाठवावयाचे आहे.
- 5.12. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी प्रवेशिका परीशिष्ट 49 व 50 नुसार भरून पाठवाव्यात.
- 5.13. केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ते परिशिष्टे 85 व 86 राहतील.
- 5.14. आंतरविद्यापीठीय स्तरावर विद्यापीठातून एका संघाचा सहभाग असू शकेल.(राजभवनाच्या नियमानुसार)

सारणी क्र.२

क्रीडा महोत्सवस्पर्धा - सांघिक व वैयक्तिक

स्पर्धा विभाग	स्पर्धा प्रकार	स्पर्धा	पुरुष	महिला	एकूण
धावण्याच्या स्पर्धा (Track Events)	वैयक्तिक	१ 100 मीटर	१	१	२
		२ 200 मीटर	१	१	२
		३ 400 मीटर	१	१	२
		४ 800 मीटर	१	१	२
		५ 1500 मीटर	१	१	२
		६ 5000 मीटर	१	१	२
	सांघिक	७ 4 * 100 मी. रिले	४	४	८
		८ 4 * 400 मी. रिले	४	४	८
स्पर्धा (Field Events)	वैयक्तिक	९ गोळा फेक (Shot Put)	१	१	२
		१० थाळी फेक (Discus Throw)	१	१	२
		११ भाला फेक (Javelin Throw)	१	१	२
		१२ लांब उडी (Long Jump)	१	१	२
		१३ उंच उडी (High Jump)	१	१	२
		१४ तिहेरी उडी (Triple Jump)	१	१	२
सांघिक मैदानी खेळ		१५ कबड्डी	१२	१२	२४
		१६ खो-खो	१२	१२	२४
		१७ व्हॉली बॉल	१२	१२	२४
		१८ बास्केट बॉल	१२	१२	२४

उपरोक्त १८ ही स्पर्धा व खेळ हे पुरुष व महिलांसाठी स्वतंत्ररित्या उपलब्ध आहेत. याचाच अर्थ विभागीय क्रीडा महोत्सवातून केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी तसेच नंतर आंतरविद्यापीठीय क्रीडा महोत्सवासाठी एकूण १८ * २ = ३६ प्रकारच्या स्पर्धा व खेळांमध्ये सहभाग घेतला जाऊ शकतो.

सारणी क्र. ३

क्रीडामहोत्सवातील स्पर्धांशी संबंधित परिशिष्टे

स्पर्धा विभाग	अ. क्र.	स्पर्धेचे नाव	संबंधित परिशिष्ट क्र.					
			विभागीय युवक महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ता		केंद्रीय युवक महोत्सवासाठी प्रवेशिका		केंद्रीय युवक महोत्सवातील परीक्षणाकरिता गुणदान तक्ता	
			पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
धावण्याच्या स्पर्धा	१	100 मीटर	२	३	४१	४२	५१	५२
	२	200 मीटर	४	५	४१	४२	५३	५४
	३	400 मीटर	६	७	४१	४२	५५	५६
	४	800 मीटर	८	९	४१	४२	५७	५८
	५	1500 मीटर	१०	११	४१	४२	५९	६०
	६	5000 मीटर	१२	१३	४१	४२	६१	६२
	७	4 * 100 [रले	१४	१५	४१	४२	६३	६४
	८	4 * 400 [रले	१६	१७	४१	४२	६५	६६
Throwing	९	गोळा फेक (Shot Put)	१८	१९	४१	४२	६७	६८
	१०	थाळी फेक (Discus Throw)	२०	२१	४१	४२	६९	७०
	११	भाला फेक (Javelin Throw)	२२	२३	४१	४२	७१	७२
Jumping	१२	लांब उडी (Long Jump)	२४	२५	४१	४२	७३	७४
	१३	उंच उडी (High Jump)	२६	२७	४१	४२	७५	७६
	१४	तिहेरी उडी (Triple Jump)	२८	२९	४१	४२	७७	७८
सांघिक मैदानी खेळ	१५	कबड्डी	३०	३१	४३	४४	७९	८०
	१६	खो-खो	३२	३३	४५	४६	८१	८२
	१७	व्हॉली बॉल	३४	३५	४७	४८	८३	८४
	१८	बास्केट बॉल	३६	३७	४९	५०	८५	८६